

Intervju med Torstein Hoffmann.
- ordrett avskrift av bånd -

x)rettere sagt

Jeg kom fra Skibatt. Norge ved nyttårsските 1944/45 og dro da til Tyskland via Berlin og Danzig og kom da med transport over til Baltikum til ..... Lindau-brohodet. Var det åpen vei da? Ja, da var veien ganske åpen, d.v.s. vi ble ikke noe sjenert på turen oppover, og da raste jo disse Kurlandsslagene utover januar og så i slutten av januar måned må det vel ha vært så ble vi altså - så fikk vi beskjed om at vi skulle trekkes ut - divisjonen el. Reg. Norge *) og vi kom da tilbake Libau. Når var det du først kom til regimentet? - og hvilket kompani kom du til? Regimentet kom jeg altså da til, jeg husker ikke datoen nøyaktig, men det var i januar 1945 og kom da til 3. batt. tiljupststurmführer Hoffmann og overtok da 11. komp., som jeg da siden førte. Var det noen andre nordmenn med i kompaniet. I mitt kompani var det kun 1, og det var Knut Borsett fra Hedemark, fra Stange i nærheten av Hamar, og så var det en som jeg mener hette Angelsen, men han tilhørte trossen, så jeg hadde nesten ikke kontak med ham. Han husker jeg ikke altså. Var det mange folk i kompaniet da du kom? - Det var nokså redusert. Jeg husker ikke nøyaktig tallet, men det må vel ha vært ca. 60 mann. Men så da vi ble trukket tilbake, så ble vi skipet inn der, og da visste vi jo ikke akkurat hvor vi skulle hen. Ryktene verserte jo om at vi skulle sendes til Vestfronten, men vi kom ombord i disse båtene, og så bar det nedover Östersjøen. Da dere kom til Libau, hvor stort var kompaniet da? - Akkurat størrelsen var den samme. Vi ble ikke satt inn da, nei da var vi ikke i kamp. Jeg har hørt - det var Saurasune som fortalte det - at da troppene skulle ombord i båtene i Libau, da hadde de først kjørt inn alle bilene tomme og kjørt ut igjen og så kom russerne og bombet, og dagen etterpå så kunne da lastingen foregå i fred og ro. Har du noe kjennskap til det? - Akkurat den episoden kan jeg ikke si jeg husker noe så spesielt til, men jeg kan ikke huske annet enn at den kom ganske usjenert ombord i båtene. Men det ble noe annerledes på transporten nedover, for russerne hadde jo allerede da besatt alt sammen ned til, ja nesten ned til Danzig, hvis ikke de allerede hadde tatt Danzig, Det kan jeg ikke erindre helt, men iallfall hele det tidligere tyske Ostpreussen, og jeg mener de var i Danzig allerede. Og vi ble forfulgt av russiske n-båter, og det ble senket en båt som var i konvojen vår, som jeg gikk bak oss, husker jeg hvor mange som var ombord det vet jeg ikke. Om noen ble reddet kan jeg heller ikke svare på. Men nok av det, det bar nedover, og der hadde jeg en merkelig opplevelse. Vi var i officersmessen en kveld, og der var jeg sammen med hauptm.f. Börressen, legen Per Börressen, og da var det tyskerne liksom begynte å snakke om de germanske frivillige, om Volkstyskere og den slags meget nedsettende og nærmest sånn å forstå grunnen til at krigen gikk så galt som den gjorde, på grunn av oss, hvorpå Per Börressen da, litt animert var han vel, i hele sin størrelse reiste seg og så ropte han ut og sa det at "Reichsdeutsche, ein Garant für den Sieg", hvorpå hele forsamlingen tidde.. Jeg er ikke sikker på om det var generaler der, men det var iallfall oberster, oberstlt. o.s.v. Steiner var ikke akkurat til stede da, for da hadde han nok grepet inn til fordel for oss. - Det var nokså festlig kveld det da? Ja, det var det.

Fikk dere utstyr ombord i båtene da dere drog av gårde? - Nei, ikke annet utstyr enn det vi hadde med oss. Var det biler og våpen, altså tyngre våpen? - Nei, det fikk vi ikke med oss. Så kom vi omsider til Stettin, og så ble vi kjørt da like sydøst for Stettin, og der ble vi da friskt opp, slik at der fikk en kampstyrke kompani på en llo mann og med nye troppsjefer og alt sammen. Der lå vi da noen dager, og så het det seg da at vi skulle østover for å gjøre motangrep og se å kaste ruseerne tilbake. Kan du huske hvor kompaniet ble satt inn, de forskjellige byene o.s.v. Ja, vi ble satt inn da over en elv som de kalte "Die faule Ina" som er omskrevet i Steiners bok "Die Freiwilligen" og så fikk vi da greie på at vi skulle befri en kampgruppe Vogt, generlam. Vogt fra Wehrmacht som var irnesluttet i en by som het Arenswalde, som var innesluttet av Sjukows panserstyrker, og da skulle jeg med mitt kompani angripe frontalt på en landsby som het ..... og som den yngste kompanifører så fulgte hauptst.f. Hauptmann med under angrepet, og det gikk ganske bra. Det var jo omsider blitt nokså bløtt og tungt å gå. Vi hadde en eneste panser til understøttelse, det var sann en Königstiger, til understøttelse i kompaniet mitt, og da hasker jeg at da vi skulle storme byen, så var jeg helt foran sammen med min første troppsjef, h.f. Höpfken, og så kom det et granatnedslag like bak, og da forsvant hele kompanitroppen min. Hele kompanitroppen med en gang. Dere klarte dere da? - Ja, og da skjøt det som besatt. Det var fra høyre spesielt jeg hadde en u.s.f. ved siden av meg fra 1. tropp, og han gjorde hadde det så travelt med å fortelle at der sitter en russer der borte 200-300 m. som sitter og skyter på oss, så sa at han må du få se å få skutt ned, du har jo maskingevær. Ja, så fikk jeg da brakt ham til taushet, og så fikk vi da komme oss så nær byranden som mulig, og så mens denne herre Königstigeren skjøt inn og litt artilleriunderstøttelse og noen fra den tunge troppen min og bombekastere, de understøttet oss jo, og så stormet vi da landsbyen. Til venstre for oss der var Reg. Danmark. og akkurat den landsbyen det har jeg skrevet om, men jeg kan ikke huske det i farten hva den het. Men nok av det, der forsvant nå ruseerne, og vi tok byen og fikk ut han derre Vogt da som lå i Anderswalde. En pussig episode var f.eks. at vi hadde inntatt stilling på østsiden av byen og dagen etterpå så kom det marjerende ut to russere av en låve, de hadde sovet og med gevær over skulderen, og trodde sannsynligvis de var herrer i byen, og det var jo ganske artig. - Det var i nærheten av Anderswalde, det var en stund før du kom til Stettin. - Det var altså sydøst for Stettin, øst - sydøst. Det var da russerne forsøkte å trenge opp og ta Stettin? - Nettopp, da var de på vei for å ta Stettin. Og da gikk vi i stilling på østsiden av disse landsbyene da og lå der noen dager, og så en dag så ble jeg kalt til Hoffmann og så at du får løpe noen oppklaringsvirksomhet - spåtropps - med den byen som lå vis a vis oss og der var det meningen vi skulle angripe. Og det gjorde jeg da om natten, med gutter fra kompaniet, og vi kröp oss da frem til de russiske stillingene så godt vi kunne, men hva vi der fikk se det var ikke særlig oppmuntrende for der var den panserriegel etter den andre og Antitankkanor, så jeg tenkte meg dette blir jo en håpø da

oppgave med den understøttelse vi hadde da, og neste dag så da vi kom tilbake så rapporterer jeg til Hoffmann atx og så sa han at det høres ikke så oppløftende ut, men vi får se i morgen tidlig hva det kan bringe. Så senere på kvelden så kom det kontraordre at vi ikke skulle gjøre det. Så lå russerne i Bereitschaftsstellung da? - Ja. Og det var jo ganske forferdelig å høre. Overalt så var det jo kvinneskrik av en annen verden og så hvor russerne der herjet med kvinnene der, voldtekt, og det fikk vi jo greie på av disse jente ne og disse kvinnfolkene i Eberau og andre landsbyer som vi befridde. De byene som dere hadde tatt tilbake igjen? - Ja. Og de kunne da fortelle de mest rystende historier. Vi fant opp på loftet husker jeg på skal jeg si en litt større bondegård, xxxxxx de ligger i litt større landsbyen, det var en landsby, og der var der altså en russer og en tysk kvinne. Hun var fleket klærne av og sto med en svar kniv inn i brystet på ham. De var døde begge to. Både russeren og hun. Så vi skjønnte jo hvor landet lå forsåvidt. Men så kom det altså kontra-ordre fra regimentet at vi ikke skulle angripe, for da hadde russerne sannsynligvis brutt seg gjennom både til høyre og til venstre, så vi måtte bare trekke oss tilbake. Og siden så gikk det jo da tilbake og tilbake. Var det under stadige kamper? - Under stadige kamper ja. Vi måtte sette oss av og så gå i stilling igjen for å oppfange russerne og forsøke å holde dem en stund. Og det snurrige var jo det at mange ganger var jo stillingene utbygd, de stillingene vi skulle gå inn i på tilbaketog. De var utbygd av Wehrmachtssoldater, og de sto jo der friske og nyvasket og nybarbert, og vi kom jo der skitne og så ikke ut i det hele tatt. Så fort vi kom, så forsvant og så inntok vi stillingene og skulle holde dem. Så det gikk jo nokså hardt ut over oss da. - Hvordan hadde dere det med infanterivåpen? - Ja, infanterivåpen hadde vi ikke så verst av. Det var verre med den tunge artilleriunderstøttelse da så det var jo meget verre. Pansere var det ikke noe igjen av. Ja, så har det liksom tilbake da, for det var ikke flere fremrykninger etter den dagen da vi angrep Ebenau, og så gikk det da tilbake og tilbake og så havnet vi i Stargard også en litt større by. Der fikk jeg da beskjed, vi kom fra syd mot nord, om å følge en jernbane på østsiden av byen. Og så fikk jeg beskjed av bataljonsjefen at jeg skulle forsvare det og det uttøttepunkt, og så snar at du får støtte fra Volkssturmxxxxxxx. 25 mann fra Volkssturm til å forsterke kompaniet så da var jo kompanistyrken svunnet ned i 50-60 mann tror jeg. Ja, jeg syntes jo dette hørtet veldig flott ut. Vi kom frem atx i stillingen. Der forløp da jernbanen, hvor det da altså var dekning mot øst hvor russerne ville komme fram i en skjøring for å si det sånn, og mens jeg kom bort der, så såo de der disse menneskene, de var jo folk i 60-årene og sånn, men ma skingøver 42 og alt mulig sånn hadde de og fine våpen, og så hadde de en feldwebel fra Wehrmacht som øverste sjef for dem, og så tenkte jeg at jeg skulle dele opp på de guttene som jeg kjente og som var kampvante, men jeg fikk ikke anledning til det, for jeg kom knapt bort til stillingene, så kom russerne i angrep. Det var helt flatt tereng, men tix i høyre avsnitt var det en liten skaug, og der lå regiment Danmark.

Så tenkte jeg med meg altså, og så sa jeg at her er det ikke noe vits i å skyte før vi har fått dem så nær som mulig, for vi måtte jo spare på amunisjonen. Ja, så fikk jeg som sagt ikke anledning til å fordele disse fra Volkssturm. Så sa jeg til Feldwebelen at du får ta denne forsamlingen, holdt jeg på å si, eller disse karene, og så sette dem inn på min venstre fløy, og så oppvar du forbindelse med regiment Danmark, og tilbaketrekking den skjer kun på min ordre. Ja, han så gjorde, og vi gikk i stilling, og da russerne kom nærmere, så åpnet vi ild med maskingevårene og så trakk vi ~~til~~ som enhver fornuft ~~tils~~ vel tilsa, over mot den skaugen hvor det var dekning, og der var vi da en stund. Dette var om formiddagen, og så ut på ettermiddagen så brakte det løs, og de brøt gjennom da hos regiment Danmark. Russerne? Ja, russerne, med pansere og alt mulig. Og så kom de løpende hele denne forsamlingen av Volkssturm og mot meg langs med jernbaneskinna som forløp i en sånn skjæring og så sier de: Der Ivan ist bei Dänemark eingebrochen. Ja, så sier jeg at det er ikke deres business, og at de skulle holde sine stillinger til de fikk ordre om å trekke seg tilbake, med det vari ikke noe vits i det, det nyttet jo ikke å snakke til dem. Så det var bare å si, all right, jeg klarer meg like godt med dem jeg har, og bedre, for dem kan jeg iallfall stole på. Og så jeg, der er Stargard, den veien må dere iallfall hvis dere skal tilbake, og de drog tilbake. Det hadde allerede begynt å bli litt mørkt. Jeg hadde ikke noen forbindelse med bataljonen lenger, felttelefonledningen var jo skutt i stykker, og så tok jeg kikkerten og så da, ~~det~~ det var alt begynt å bli mørkt, og så så jeg russerne også på vild marsj inn mot Stargard. Så satt jeg jo der med skjegget i postkassa og visstet ikke hva jeg skulle gjøre. Jeg hadde jo ikke annet å gjøre enn å ta mine egne beslutninger og se å komme inn til Stargard jeg og. Og der utspant seg de villeste scenene. Der sto sånn et Bahnwächterhaus, som de sier på tysk- og der var det sikt så de kunne skyte, det var ikke dekning der - og her sa jeg ~~det~~ må over uten noen som helst stopp, hver enkelt, men der pepra russerne på med maskingevår vet du så det føyk i sanden, og jeg vet ikke hvor mange jeg mistet der, men jeg mistet vel 4 - 5 stykker. Så kom vi oss over og ned til rønden av Stargard, og der sto bataljonskommandøren og så sa han da at ja vel, nå hadde jeg jo ikke trodd at jeg skulle se deg mer igjen, men vel, vel her er vi nå, og så ~~si~~ ut vi må sikre bataljone ^{for} tilbaketrekning, så den kan foregå i noenlunde usjenert ^{gjennom} byen. Heldigvis var det allerede blitt mørkt der nede, og så spurte han om jeg kunne gå opp på høyden der litt mot nord og sikre bataljonens tilbaketrekning da, og det måtte jeg jo gjøre, og så når jeg løsnet meg da fra fienden, så var det da bare å komme seg inn i byen, og da gikk vi da så å si parallelt med russerne gjennom gatene inn i byen og da vi såvidt var kommet ut på vestsiden av ~~byen~~ byen, så var russerne der også, og det viste seg ~~at~~ da vi tok et par til fange, at det var polakker, og de snakket jo godt tysk, og da spurte vi dem, og de sa at

jeg vet ikke om de låy eller ikke, men det hörtes jgg jo sannsynlig ut - at så fort russerne hadde okkupert Polen eller befridd Polen eller hva de sa, så ble de iført uniformer i den røde arme og våpen, og så da de til dem at nå er dere soldater i den røde arme og nå må dere oppføre dere som skikkelige gutter, for dere har familie der ogder, det vet vi om. Hvis ikke, såskjer det sånn og sånn med dem. Og de kjempet som bare det. Sånn var det med rumerne og alt mulig vi kom i kontakt med. Men vi kom oss nå gjennom byen da, og så bar det tilbake og tilbake da. Stadig under kamper. Var du sammen med noen nordmenn, eller hadde du noen andre fra regimentet der? - Jgg var borte i ordinans-offiser Ole Selnes. Han lever og bor i Berlin i dag, såvidt jeg vet, han bor iallfall i Tyskland. Jeg har ikke hørt noe fra ham siden. Han var jo hjemme lenge etter krigen. Han var eller adjutanten var jo av og til uttatt av Hoffmann til å gi en eller annen beskjed til meg. Omsiden så falt jo alle kompanisjefer. Jeg husker spesielt i en liten by hvor det gikk skrekkelig for seg. Jeg tror den het Plien. Har du omtrent tidspunktet for når det var? - Det var i slutten av februar / begynnelsen av mars. Jeg tror det var 14. februar jeg angrep Ebenau. Siden da gikk det et par uker, og i Elien gikk Autobahn, og så fikk jeg den inkludert i mitt kompaniavsnitt. Til høyre for meg lå en hauptsturmführer Märle, som førte 9. kompani. Til høyre for ham lå Leon De Grelle med sine valonske og flamske frivillige, de var jo samlet alle sammen og litt igjen av den spanske blå divisjon, og jeg hilset da og også en gang senere på Leon De Grelle, en kjempeflott kar. Han han Märle, vi gikk ikke godt sammen. Han gikk ikke godt sammen med bataljonsjefer heller. Så satt vi nå i stillingen der da, og så var det en liten høyde der en liten forhøyning foran stillingen til Märle der til høyre for meg. Og så var det sammenhengende utgravd stilling nå igjen fra Wehrmacht da vi kom, og så hadde jeg satt ut en Spähtrupp ca. 50-60 m. foran stillingene ved et lite skogholt der. De ble jo meiet ned av russerne med en eneste gang. Så kom russerne kjørende med panser og med lastebiler med soldater på og bremseklossen i bunn. Stopp. Og så gikk de i dekning bak den høyden til kompaniavsnittet til Märle for 9. komp., og da tenkte jeg all right nå angriper de jo der, det er jo klart. Og Märle sa da til sin fösste troppsjef atxnx når de angrep, at "jeg må oppta forbindelse til bataljonen". Det var jo en aldeles umulighet. Det var jo ingenting som het at han skulle gjøre det. Han skulle i høyden sende en melder, ikke en uscha. eller en Oberscharführer en gang, men han gikk jo selv. Så han drog jo da tilbake, men da falt han ved et granatnedslag, så han ble jo drept. Og da tenkte vel soldatene som så at når kompanisjefen gjør sånn, så har xixx vel heller ikke vi noe å gjøre her heller, slik at de også kom løpende over mot mitt avsnitt. alle sammen, hele bölingen, og jeg tenkte søren hva skal jeg nå gjøre. Og der var en liten fordypning bak der hvor jeg sto, og jgg hadde da heller ingen forbindelse med bat.kom., men så fikk jeg en som het hauptsch.f. van Behren, han var ikke hollender, men tysker

x) normalt foran

efter
7

Han førte en z.b.v.abt. i bat. Så kom han frem, en röff kar forstår du, og så jeg det at nå må vi se å gjøre noe. Så var det en husgruppe til høyre for avsnittet vårt, og så sa jeg at vi får gjøre enkelt sprangvis fremrykking og så bare stille oss i stilling bak den husgruppen. Og vi så gjorde, og da vi var kommet der, så gikk vi så langt til høyre som mulig. O så stormet vi inn i stillingen da, og så for å rulle dem opp mot meg, mot mitt avsnitt igjen. Men der sto de så kjukt som sild i en tønne, tussende. så det var nesten ikke tale om, så han og jeg løp side om side han van Behren og jeg, og da hørte jeg sånn plutselig - den nærmeste russeren var ikke mer enn sånn 4-5 m- unna - men vi feide i vei med maskinpistoler så de hadde bare å holde seg nede, vet du. Jeg vet ikke hvor mange som falt av dem. Så hørte jeg plutselig, han gikk i en sånn Krattmantel vet du, så hørte jeg et slag mot frakken hans. Jeg skjønnte jo ikke noe med det samme men så var han nesten helt fremme ved nærmeste russer og så kastet han en handgranat fram på gravkanten foran nesen på ham, og så sa han: Hier ist eine Portion. Så så jeg at han begynte å bli så blek og begynte å blø i munnen. Så sa jeg at nå må vi se å komme oss tilbake, for her har vi ikke noe å gjøre. Og vi kom oss da tilbake, og det viste seg da at han hadde fått lungeskudd da. Men jeg så ham jo aldri mer, men det gikk kanskje bra ned ham. Han forsvant nå, og så satt vi nå der og trakk oss tilbake slik at stillingen gikk midt gjennom byen. Hva het den? Replin mener jeg den het. Da trakk vi da stillingen tilbake slik at den gikk midt gjennom byen, og der husker jeg da om der holdt jeg ut natten og formiddagen og så het det bestandig - jeg snakket med Hoffmann mange ganger og sa at hvordan dette skulle gå, han var nokså frittalende han, han var fra Saarbrücken han, han var ingeniør. Han spurte meg også, og jeg sa akkurat hva jeg mente, denne krigen er jo slutt for vårt vedkommende, men vi må se å holde ut likevel. Ja, han var av samme mening, men det var jo så. Die Stellung soll gehalten werden laut Führerbefehl. Neste morgen var strålende solskinn. Da kom ut fra et skauholt litt til venstre i avsnitts-området mitt en russer som txb tok av seg hjelmen og satte seg foran et tre og solte seg. Det var jo aldeles rene blinken vet du. Så drog de jo ham vekk. Da han var ikke mer, så kom det en og satte seg på samme sted, så jeg skjønnte jo ikke noe, de måtte jo være skvær gjerne. Så hødt vi nå ut der da hele dagen forrester. Om kvelden så begynte de å kjøre inn med W 34, og T 43, og da var det at jeg tok 2 pansere, så jeg var i er veldig gunstig posisjon, så stillingen min løp likesom like bak et hus så jeg stilte meg like bak et hushjørne i hovedgaten som førte gjennom byen, og der trillet de frem. Så var det bare å stille seg med panser-Paust. Det hadde vi nok av. Fulltreffer? - Jöss. Midtskips.

Og vi hoppa ut, vet du, og forsvant, men der falt det en god del også. Da likte jeg meg ikke noe særlig da kvelden kom, for da fikk jeg ordre om at jeg skulle være Nachhut for bataljonen som skulle trekke seg tilbake, og så var det da om å gjøre - men jeg hadde ikke mer enn 20 - 25 mann igjen tror jeg - også måtte jeg da gi inntrykk av at hele bataljonstillingen var besatt. Så gjorde vi det på den måten av vi løp fra det ene sted til det annet og skjøt noe steder her og noe steder der, og så gikk jeg akkurat og inspiserte der da. Det var en dobbelpost jeg hadde, og da jeg akkurat hadde forlatt den, da førte det en vei inn fra venstre, inn mot meg der på avsnittet. Så kom den ene løpende etter meg og sa "Der Ivan ist hier gewesen und hat meinen Kameraden genommen." Ja, sa jeg, det var da underlig, akkurat vært her. Jo da, så har de stappet et lommetørkle i munnen på ham og ført ham vekk, og så da en Volksdeutscher fra Rumænien, han snakker vel russisk og allting. Jeg tenkte ved meg at nå er du i en fin stilling. De behøver jo bare føre ham en 50 m. lenger bort, så vet de hvordan stillingen er her. Så jeg følte meg ikke noe særlig vel, og jeg hadde mitt klokkeslett å holde meg til, hvor lenge jeg skulle holde for at bataljonen skulle være sikker i tilbaketrekkingen. Men den tiden syntes jeg gikk veldig langsomt, men det gikk nå, vi kom oss nå løs og tilbake. Og så bar det da videre bakover, jeg kan bare hoppe over alle disse stedene, jeg husker ikke alle sammen. Jeg husker spesielt vi havnet den siste dagen jeg var med, det var den 17/18 mars, da hadde jeg kompanifechtstand sammen med en fra 2. tatt., Hauptst.f. Hund, han førte 7. kompani, og så hadde vi en som jeg hadde vært sammen med ut i Viking, Torbjørn Holmen, han var i artilleriet, vet du, Max Var dette foran Stettin? - Ha, det var like syd for Stettin, og da satt vi inne i et svært hus, og Hund og jeg hadde kompaniavsnitt ved siden av hverandre, og så ble vi enige om at gavlsiden vendte mot fronten, og der skulle jeg ha en post, og så var det en døråpning ut mot gårdsplassen. Der hadde han sin, og der satt vi da om ratten og var ute og så for russerne hadde sannsynligvis fått Vodka frem, for det var et skrik og et skråk uten like. De lå jo bare 50-60 m' foran oss, og der var det en sånn helmstakk, et sånt trehjegreie, og der var det et skrik og et helvetes leven, og vi skjøt denne i brann med lysbomber og amunisjon, og de var så overlegne når det tunge våpne altså, at hvis en viste seg over gravkanten, så skjøt de med panserkanonene sine etter ham altså. Så det var ikke noe særlig festlig. Det var helt flatt inn mot Alt-Damm som lå syd for Jammischer See, som går ned fra Stettin og da var det at jeg hadde sagt til Hoffmann, det var siste gang jeg snakket til ham, at hvis vi skal trekke oss tilbake herfra, så må det skje når det er mørkt, for her kommer ikke en katt levende over, men han sa at det skjønner jeg nok, men stillingen skal holdes iflg. Führerbefehl. Havel, vi var nå der da, og om formiddagen så skjøt de som pokkeren på dette huset, men plutselig så begynte de å skyte bakover i vårt Hauptkampfelt like mot stillingen, og så sier jeg til Hund at nå er det noe som ikke stemmer. Da hadde vi nettopp vært ute og inspisert, krabbet ut, Hvem sköt bakover? Russere skjøt altså bakover i vårt Hauptkampfelt som vi

kalte det, ikke direkte på stillingen

la ilden lenger bakover, slik at de, det tydde jo på at de hadde noe i gjære, angrep, og da skulle vi da ut i gangen og der sto det en russer med hovedet kxxxkjxxx bajonett og hadde stukket ned vaktposten jeg hadde i døra, og så sa jeg at nå får vi pine deg se å komme oss ut, og vi ut, og så kikket vi gjennom sprinklene i vinduene som vendte ut mot gårdsplassen, og der vrimit det av russere, og vi ut trakk håndgranatene og felet i vei med maskingeverene og ropte hurra, og der forsvant de da bak låver og greier og ting og vekk var de, også så hadde jeg hatt Torbjörn Holmen som var Beobachter for artilleriet, men han stakk hadde jo ikke noe å skyte med, så han hadde ikke noe der å gjøre, og det hadde jeg sagt til ham kvelden i forveien, og så sa jeg til ham at nå har du iallfall ikke noe her å gjøre, og så jeg til ham at nå må du forsvinne og se å komme deg over, og han forsvant, og jeg syns jeg ser ham der dag i dag og disse melderne hos disse punker på ryggen, og det fortalte jeg til ham igjen første gang han var til stede på disse festene våre, og han lo følt da. Han husket godt det der. Ja, såx var det så å komme seg over da og der var jo russerne på fremad marsj til høyre og venstre for oss, og så sa jeg at det er ikke noen vits i å ta Hinlegen her, for på denne flate mørka, for det tjener ikke til noenting. Og da mistet jeg ham som førte den tunge troppen, d.v.s. det var ikke noen tunge våpen igjen, det var ingen SMG igjen. En som het Kuffernagel omkom ved et granatnedslag like ved siden av, det slo ut hele magen på ham. Vi forsøkte å dra ham med et stykke, men han døde. Og så kom vi da omsider over, og der sto Hoffmann og Spöre som førte 2. batt. Så sa han at nå må vi stilling igjen. Du skal få 250 meter å forsvare. Vet du hvor mange mann jeg har da, sa jeg. Nei, men det er vel ikke mange nå da han. Jeg har Römke som førte 1. tropp og så 7 mann. Kan vi få 7 kikkerter så vi kan se hverandre, sa jeg. Han bare lo, og så skulle vi gå i stillingx, men da vi drev på med det så fikk jeg meg et skudd gjennom låret, så jeg segnet om. Så var jeg ferdig med det. Kxxxxx Du fortalte at du hadde truffet en nordmann, ~~Ulf~~ Björkeli? Ja, det stemmer, da kom jeg på feltsykehus altså før jeg kom til sykehuset i Stettin og der ble jeg liggende å vente på min tur for at de skulle rense opp, og det var heldigvis ikke såret selve lårbenet, men det var kjøttskudd. Der lå det en som var nokså følt tilberedt, og jeg hørte det, han var bevisstløs nærmest, det var ikke greie på noe av det han sa, og jeg spurte en av de tilstedeværende om det ikke var en nordmann. Så spurte jeg hva han het, og så sa de at det var Björkeli. Og jeg spurte da å rope bort til ham. men han kunne ikke gi noe fornuftig svar. Han døde der altså. Vet du hvilket kompani han var i? - Det tør jeg ikke svare på. Det kan jeg ikke si, for jeg hadde ikke truffet ham siden nede i Mius eller Kaukasus, jeg vet ikke sikkert. Men han var på Tölz etter meg, han var Unterst.f. Hvilket komp., det kan jeg ikke svare på dessverre. Du var nærmest alene som nordmann hele tiden, du hadde ikke mange i nærheten av deg? - Altså et sted like før det jeg fortalte i stad altså i Hornskrug, der hørte jeg en som kommanderte på andre siden av velen, vi skulle kjøre frem for å forsøke å stanse russerne lite grunn, og det var nokså meget skog, og da hørte

jeg en som måtte være nordmann. Så ropte jeg over
 men jeg så ham ikke og jeg lurte på om det ikke var
 Vinningstad. Det var infanteri. Men jeg så ham ikke mer.
 Som befalingsmann der i 3. batt. var det ingen andre enn
 meg, og ikke i 2. meg bekjent, det måtte være i 1. da.
 i tilfelle at det var norske befalingsmenn. Lindvig
 var jo der før, men han ble jo såret før, så det vet jeg
 ikke. Han ble jo nokså tidlig såret. Du varnarmest ikke
 med i noen kamper på Kurland da? - På Kurland var jeg
 med i disse Kurlands-slagene, de graderte jo 1., 2., 3. og
 4. Kurlandslag og sånn. Der var jeg jo med, og der bølget
 jo slagene frem og tilbake. der var det mange estniske
 og latviske frivillige og de kjempet jo som bare pokker,
 det var jo med ryggen mot sjøen, så vi hadde et Bruhode
 fra Vindau til Libau, og de visste jo hva de gikk til,
 og de falt i russernes hender. Så drev vi russerne tilbake
 vi var et sted som het Brekuhl. Der var også unntak i
 Die Freiwilligen av Steiner, såvidt jeg huske r, og der
 gikk det nokså hardt for seg, altså, men der var det ikke
 bare SS, men der var også Wehrmacht som sagt, disse fri-
 villige fra de baltiske statene. Og Reg. Danmark var
 selvfølgelig var der. Var det noen forskjell i hardheten
 i kampene på dem i Kurland og dem som kommer siden i Stettin?
 eller var det omtrent det samme? - Det var omtrent det
 samme skulle jeg tro, bare at vi klarte jo det så lenge
 vi var der. Vi kunne holde dem stungen og drive dem tilbake,
 men da vi kom ned der, så var det jo kun første
 de første par dagene hvor vi angrep og jaget dem tilbake litt
 for å begr. kampgr. Vogt, som jeg sa, general Vogt, og så
 var det bare tilbaketog altså. Hadde russerne stort sett
 mer tyngre våpen der nede ved Stettin enn oppe i Kurland?
 Det tror jeg blir hipp som happ, men de førte fram mer
 panser nede i Øst-Tyskland, eller de områder som ligger øst
 for Oder-Neise, altså Stettinområdet. Hva kan du si stort
 sett om moralen? - Moralene må jeg si var fremragende.
 Det var ikke noen teng, det var jo et par karer i Kurland
 som løp over, du kjenner kanskje begge to. Meg jeg vet
 ikke hvorfor, de var jo sendt ut i et sånt straffekompani,
 jeg har vært på Tölz sammen med den ene av den. og kjenner
 ham den dag i dag. Hvordan de klarte å komme seg levende
 over, det var en gåte. Men det ble ikke noe moro for oss
 spesielt ikke for oss nordmenn, hvor det het seg at det var
 2 nordmenn som var løpet over til russerne, men det var
 rart, jeg sa til disse tyskerne som begynte å prate om det,
 at dere skal ikke prate for nye, for tenk på Seibels
 og Lindemann f-oks. som løp over ved angrepet ved Leningrad
 i 1941 allerede. Og disse karene var generaler, så de hadde
 visst ikke noe de skulle ha sagt. Det er mange som har
 snakket om Per Børresen som var lege. Traff du ham direkte
 i HKL noen ganger. Nei, jeg traff kun Per Børresen den
 gangen og siden så traff jeg ham i 1942 nåde med Mius og
 sånn, der så jeg ham, og nedover i Kaukasus tror jeg også
 men siden så var det kun denne gangen der på båten på
 transporten fra Kurland og ned til Stettin. Så så jeg
 ham ikke mer. Var han lege i Kaukasus? - Og ved Mius? -
 Ja, han var lege hele tiden. Han var jo norsk lege.
 Og han var anerkjent og respekt som lege. Han fikk jern-
 korset av k. klasse også

Har du noen spesielle episoder fra kampene som du husker? -
Ja, det blir jo nok så mange av dem da. men jeg vet ikke hva
jeg skal si, det ~~er~~ er så preget i så mange av disse
stedene, ~~at~~ man nærmest anså seg som fortapnede i Stettin-
området, ~~at~~ vi var innesluttet flerfoldige ganger og måtte
slå oss ut igjen, men den mest prekære var vel i grunnen
den som jeg fortalte om i sted, nest siste dagen altså syd
for Altdama med obst.f. Hund, hvor russerne så å si tok
oss på senga, holdt jeg på å si, - Det var en ting, kan
du gi et ganske kort resyme, ja la oss si fra Mius, og
videre til du kom til regimentet. Bzre ganske kort.
Ja, altså fra Mius så lå vi vel der til ut i Juni, eller
juli, da formarsjen begynte ned mot Kaukasus, og da forlot
jeg vel der ut i september, tenker jeg. Så reiste jeg tilbake
til Tölz. Og så gikk jeg da på Tölz fra sept. 1942 til
i juli/august 1943. Om vinteren var jeg med i en del ski-
konkurranser. Jeg hadde hoppet en del før. Utfør det tok jeg
sånn på sparket. På Tölz traff jeg August Johansen? som kom ~~fra~~ ~~Skibatt~~?
fra Skibatt. og der ble jeg uten at jeg var blitt spurt om det,
overført til Skibatt. Jeg for min del ville tilbake til
en infanteridivisjon som Viking - den var forøvrig nå blitt
pansergrenader - div. og så panser- div., men det varte altså
fram til nyttårsskiftet 44/45 før jeg igjen kom i en slik
enhet jeg hadde ønsket, og jeg kom da som det fremgår av
innledningen til pansergrenader-reg. Norge.